

JEDAN OD STO TISUĆA

Lana Rodić ¹ Dejan Marčetić, dr. med ²

¹Preddiplomski studij Sestrinstva, Veleučilište u Bjelovaru

Trg Eugena Kvaternika, HR- 43000 Bjelovar

E-pošta: lrodic@vub.hr

²Opća bolnica Virovitica,

Ljudevita Gaja 21, HR- 33000 Virovitica

SAŽETAK

Maligne neoplazme krvotvornih organa značajan su javnozdravstveni problem današnjice. Revolucija u liječenju postignuta je transplantacijom krvotvornih matičnih stanica. Uspješnost je svakim danom sve veća zahvaljujući umreženosti svjetskih registara dobrovoljnih darivatelja. Što danas predstavlja značajan napredak u odnosu na ranije.

Ključne riječi: neoplazme krvotvornih stanica, transplantacija, registri dobrovoljnih darivatelja, donor

UVOD

Svake godine u svijetu nekoliko tisuća bolesnika liječi se od limfoma, leukemija te mijeloma. Nezaobilazni put ka ozdravljenju je presađivanje matičnih stanica. Matične stanice odgovorne su za nastanak crvenih i bijelih krvnih stanica i krvnih pločica (1) . Kao izvor matičnih stanica rabi se koštana srž, periferna krv i krv iz pupkovine (2) . Metode prikupljanja matičnih stanica su punkcija i biopsija koštane srži i leukaferaza. Prilikom liječenja zbog zloćudne bolesti bolesniku se daje velika doza kemoterapije pri čemu se normalne matične stanice uništavaju zajedno sa oboljelim zloćudnim stanicama. Da bi se svladao taj problem, matične stanice se obnavljaju transplantacijom. Potraga za podudarnih darivateljem najteži je pothvat. Registar dobrovoljnih darivatelja krvotvornih matičnih stanica ubrzao je potragu i pronalazak podudarnog darivatelja. Nezaobilazna je i važna stepenica na putu prema ozdravljenju. Krovna

udruga u Republici Hrvatskoj je Hrvatski registar dobrovoljnih darivatelja krvotvornih matičnih stanica KBC-a Zagreb utemeljen 1996. godine, a s operativnim radom počeo u srpnju 2009. godine zahvaljujući naporima Zaklade Ana Rukavina. Zajedno sa 63 nacionalna registra iz 44 svjetske zemlje dio je svjetskog registra dobrovoljnih darivatelja koštane srži (Bone Marrow Donors, Worldwide /BMDW) (3) . Naime, tim putem uvelike je olakšan pronalazak samog donora.

ANONIMNO PISMO DONORA

Petak.....

Ti brojiš... Možda posljednje minute. Ja čekam svoju dozu injekcija, sjedim i promatram sve te oboljele ljude oko sebe. Uzbuđena sam. Neopisivo. Još 6 dana i tvojom krvi teći će moja. U tvom tijelu biti će dio mene. Baš onaj zdravi dio koji tebi nedostaje. Kažu da me očekuje kostobolja. Pitaju, plašim li se? Niti malo. Neopisivu snagu si mi dao ti anonimni čovječe. Živim za taj dan. Za dan kad ću te moći zagrliti i zahvaliti ti što si mi pokazao da je sve prolazno i nevažno.

Sad je red na nas.

Subota.....

Ležim u svom krevetu i neprestano mislim o tebi. Bole me kosti i glava od injekcija, u sebi ponavljam njega boli više od mene, njemu je gore. Molim se za tebe, želim da budeš dobro.

Nedjelja.....

Razmišljam o sutra. Sutra dolazim u bolnicu. Sve je tako blizu. Uzbuđena sam!

Ponedjeljak.....

U bolnici sam. Svi su tako ljubazni. Obitelj i prijatelji me zovu cijeli dan, zanima ih kako sam. Odlično.

Još samo nekoliko sati do prikupljanja stanica. Razmišljam puno o tebi. Sve me zanima. Imaš li obitelj? Tko je sve ove mjeseci uz tebe? Kako je izgledao trenutak kada si saznao da više nisi zdrav, da nećeš moći raditi sve ono što si do sada, da ti se mijenjaju prioriteti. Zanima me tko je uz tebe sada? Kako se osjećaš? O čemu razmišljaš?

Hrabar si! Zajedno, možemo pobjediti ovu zvijer koja te izjeda. Zajedno možemo pokazati da smo jači od tog zla. Vjerujem u to. Vjerujem da imaš za koga živjeti. Vjerujem da imaš još puno toga što bi želio reći. Vjerujem da još možeš i želiš promijeniti nešto u svom životu na bolje!

Pokazao si mi ovime da svaki dan živim kao da je posljednji!

Da više pomažem, praštam i volim!

Kažu da ću te smjeti upoznati za dvije godine.

Živim za taj dan!

Tvoja anonimna donorica!

ZAKLJUČAK

Broj potencijalnih darivatelja u Hrvatskom registru se prvih godina kretao oko 150 dok ih je danas vrtoglavih 61.462. Broj tipiziranih davatelja trenutno je 57.024. Ukupno je obavljena 101 transplantacija s donorom iz Hrvatskog registra. Dok u svijetu ukupni registri broje više od 30 000 000 potencijalnih darivatelja krvotvornih matičnih stanica (1). Sama vjerojatnost kompatibilnosti dvije nesrodne osobe kreće se oko 1 : 100 000 (4) . Kako darivatelja u obitelji u prosjeku nađe samo trećina bolesnika, većina se oslanja na nesrodne darivatelje i registre (5). Zaliha koštane srži u čovjeka je 250 godina, ako se daruje znači da mu ostaje još 230 godina života (5). S obzirom na to, svatko tko zadovoljava određene kriterije može postati dobrovoljni darivatelj krvotvornih matičnih stanica. Zato, sve bitke koje u životu vodimo, nisu tako velike kao ona bitka za život. Iako je vjerojatnost 1:100 000, što je 1 : 100 000 ako vjerujemo?

LITERATURA

1. Dostupno na: (<https://zaklada-ana-rukavina.hr/>) Datum pristupa: 15. 3. 2019
2. Vrhovac B. Jakšić B. Reiner Ž. Vucelić B. Interna medicina, Naklada Ljevak: 2008. Zagreb. 1037-1037
3. Dostupno na: (<https://www.kbc-zagreb.hr/o-nama/hrvatski-registar-dobrovoljnih-darivatelja-krvotvornih-maticnih-stanica/>) Datum pristupa: 15. 3. 2019
4. Dostupno na: (<http://ljubavnadjelu.hr/stranica.php?str=kostana&jezik=HRV>) Datum pristupa: 15. 3. 2019
5. Dostupno na: (https://www.cybermed.hr/video/hematologija/tko_moze_biti_darivatelj_kostane_srzi_i_maticnih_stanica) Datum pristupa: 15. 3. 2019